

ÉNEK-ZENE

Évfolyam	9.	10.	11.	12.
Óraszám	1	1	1	1

9–10. évfolyam

Az ének-zene tantárgy 9–10. évfolyamon a NAT alábbi fejlesztési területeit képviseli hatékonyan: erkölcsi nevelés, nemzeti öntudat, hazafias nevelés, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, médiatudatosságra nevelés, az önismeret és a társas kultúra fejlesztése, a testi és lelki egészségre nevelés. A kulcskompetenciák fejlesztésében pedig a következőket képes támogatni: esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, idegen nyelvi kommunikáció, digitális kompetencia, kezdeményezőképesség, vállalkozói kompetencia, hatékony, önálló tanulás.

Ebben az életkorban a zenei stílusnak megfelelő előadásmód, a kommunikatív muzikalitás továbbfejlesztése áll a középpontban. Érdemes kisebb alkalmi együtténeklő csoportoknak is rendszeres funkcionális énekes feladatot adni (énekes néphagyomány felelevenítése, projektnapok zenei elemei, bensőséges közösségi-egyházi ünnepeken való aktív részvétel, osztályéneklési verseny, osztályindulók éneklése, „ki mit tud” stb.).

Az elsajátított népzenei anyag néptánc-élményekhez kapcsolódik. A táncchízi lehetőség felkínálása, esetleg rendszeres, projektszerű vagy tömbösített órák formájában történő megvalósítása nagymértékben segíti a dalanyag funkcióba kerülését. Az énekes anyagban a klasszikus és populáris zenei műfajok szemelvényei mellett nagy jelentősége van a zenehallgatás anyagainak dúdoló, kísérő, csak a követés és a minél közelebbi megismerés, és nem a teljesítményszerű reprodukció igényével történő éneklésének is. A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, s felismerik kottaképről, esetleg tanári segítséggel reprodukálják, a zenei elemeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják.

A zenehallgatásra ajánlott zeneirodalmi műalkotások többsége nagy lélegzetű, a kerettantervben ajánlott művek közül inkább kevesebbet tanítunk, de a választott műveket alaposan és sokféle részletre kiterjedően ismertetjük. A zenehallgatási anyag előkészítése és tanítása során törekszünk az infokommunikációs társadalomban elérhető gazdag médiatartalmak felhasználására (pl. letölthető multimédiás tartalmak, különböző interpretációk összehasonlítása).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció Éneklés	Órakeret 24 óra
Előzetes tudás	A felső tagozatban megismert népzenei és műzenei szemelvények elsajátítása során kialakult éneklési képességek, zenei ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult dalanyag ébren tartása, használatával az éneklési készség fejlesztése. További dalkincs bővítés, a motivált és örömteli éneklés kialakítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
4-5 mű éneklése tiszta intonációval az életkori sajátosságokat figyelembe véve (szükség esetén egyénre szabott kezdőhangról), a következő kategóriák mindegyikéből:		<i>Magyar nyelv és irodalom: verbális kifejezőképesség</i>

<p>Zeneirodalmi szemelvények, a megismert stíluskorszakból választva, egy-egy dal vagy dalrészlet, néhány rövid zenei téma:</p> <ul style="list-style-type: none"> – gregorián, – reneszánsz, – barokk, – bécsi klasszikus, – romantikus, – XX. századi. <p>Egyszólamú és egyszerűbb szerkezetű többszólamú világi és egyházi vokális és hangszeres művek, témái a zenehallgatás anyagából válogatva.</p> <p>Néhány populáris zenei szemelvény a zenehallgatás anyagából válogatva (lásd a magyar anyag a Zenehallgatási anyag megfelelő része).</p> <p>Magyar népzene és történeti dallamok (az életkornak megfelelő tematikus csoportokból válogatva):</p> <ul style="list-style-type: none"> – régi rétegű és új stílusú népdalok, – életfordulók, jeles napok dalai, – búcsúzó, keservesek, – pszalmódizáló népdalok, – balladák, – virágénekek, diákdalok, – verbunkos dallamok. <p>Más népek dalai.</p>	<p>fejlesztése, dalok szövege, költői eszközök megfigyelése a zenei kifejezésben, magyar népballadák, virágénekek, szimbolika.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> más népek dalai eredeti szöveggel.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Népzene: ballada, jaj-nóta, sirató, népies műdal, verbunk, csárdás; egyházzene (zsoltár, korál, népének, spirituálé); világi zene (trubadúrének, ungarasca), dal (népdal, műdal, egyházi és világi dal, reneszánsz kórusdal, romantikus dal, szórakoztató zenei dal).</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység	Órakeret 8 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Ritmikai és dallamvariálási készség, fejlődő formaérzék.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A korábbi évek generatív és kreatív készségfejlesztés tevékenységeinek ismétlése a korosztály elvárható zenei képességének és jellemző érdeklődésének megfelelő zenei példákon keresztül személyiségfejlesztés.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Ritmus, metrum: Összetettebb metrumokhoz kapcsolódó improvizációs gyakorlatok tapssal és ütőhangszerekkel, szabályos és szabálytalan hangsúlyozás, metrum váltások. Dallam: Szövegalkotás egyszerűbb, ismert dallamra, jellegzetes ritmusokra, dallamalkotás egyszerű szövegre. Eredeti nyelvű szöveg és fordításainak összehasonlítása, a zenei</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegalkotás egyszerű dallamra, versmegzenésítés, szöveg hangsúlyok, prozódia.</p>

<p>kifejezőkészség eszközeinek emutatásával, klasszikus és populáris műfajokban egyaránt.</p> <p>Harmónia: Egyszerű harmóniamenet csoportos megszólaltatása. Az énekes és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallamalkotás, variánsképzés lehetőségeinek bemutatása, díszítés a népzében és műzenében, zenei szerkesztés módok, zenei formák parafrázisa zenei és nem zenei eszközökkel: ritmus rondó, szekvencia, periódus, variáció, aranymetszés a zenében és a természetben. Ismert dallamhoz ritmuskíséret vagy adott ritmuskísérethez dallamalkotás. Egyszerű ritmus- és harmóniakíséret alkotása: osztinató, dudabasszus, orgonapont, T-D ingamozgás, tercelés. Kreatív közreműködés a tanult ritmikai, metrikai, dallami és harmóniai elemekből létrehozott és a tanult formai eszközökkel szerkesztett kompozíciók megszólaltatásában. Rögtönzés és komponálás egyéni és csoportos formában.</p>	<p><i>Idegen nyelvek:</i> idegen nyelvű szövegek és fordításainak összehasonlítása a prozódia szempontjából.</p> <p><i>Matematika:</i> absztrakt gondolkodás fejlesztése a zenei formákon keresztül.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Zenei szerkesztésmód (egyszólamú dallamalkotás, homofónia, polifónia). Metrumfajta (egyszerű, összetett, aszimmetrikus), szabályos és szabálytalan hangsúlyozás. Prozódia. Hármashangzatok.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Zenei reprodukció Felismerő kottaolvasás, nélkülözhetetlen zeneelméleti alapismeretek</p>	<p>Órakeret 6 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az általános iskolában megszerzett zeneelméleti alapismeretek a hagyományos klasszikus zenei notációról.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az eddig tanult felismerő kottaolvasási és zenei ismeretek megerősítése, rendezése az ismétlés és az összefüggések feltárása által. A további gyakorlás a befogadást és a felidézést kísérő kottakövetéssel valamint elemi szintű kottaolvasás alkalmazásával.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>A zenei írásbeliség kialakulásának főbb jellemzői. A zenei lejegyzés változásai. A neuma és a kulcsok megismerése az ötvonalas rendszertől eltérő notációk: tabulatúra, aleatorikus zene, jazz és popzenei akkordjelölés (csak információs szinten). Ritmikai elemek, metrum, tempó: Táncok ritmikai sajátosságainak megfigyelése, tempóbeli, metrikai és ritmikai jellemzői szempontjából.</p>		<p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.</p>

Harmóniai elemek:

Egyszerűbb harmóniai változás megfigyeltetése.

Vokális és hangszeres partitúrák megismerése a zenehallgatás kottakép követésével, témák azonosításával, előadói jelek és az előadási mód megfigyelésével.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Partitúra, notáció, tánc típus, beat, swing, ritmus.
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás Befogadói kompetenciák fejlesztése	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Korábbi évek során megszerzett kompetenciák, nyitott hozzáállás, zenei emlékek, tapasztalatok, koncertélmények.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A befogadás pályáinak szélesítésével, személyes – esztétikai, intellektuális, gyakorlati – zenei élmények szerzésével, irányított és önálló feldolgozással a személyiség és az esztétikai érzék fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A zene rendszerezésének különböző szempontjai (pl. kronológia, műfaj, forma, funkció, abszolút zene – programzene): A zene kapcsolatainak feltárása a társművészetekkel, irodalommal, történelemmel, kultúrtörténettel a szintézis teremtés igényével (az egyházzene kapcsolata a liturgiával, zenei élet a főúri rezidenciákon és a nyilvános koncerttermekben, operaházakban). Az alkotás – zenei reprodukció – befogadás viszonya (zeneszerzés és előadó-művészet kapcsolata, komponálás/lejegyzés – improvizáció), a zene funkciói (művészi zene – szórakoztató zene, liturgia, önkifejezés, ünnepek zenéi, tánc, alkalmazott zene). A zenei ismeretszerzés és információgyűjtés, a zenehallgatás lehetőségei a számítógép és az internet segítségével. A felfedezés örömeinek kialakítása a folyamatos tanári tartalomközlés helyett (zeneszerzők, életutak, életművek). Csoportos műalkotás-elemzés, önálló véleménynyilvánítás (művészi érték – giccs). Népzene és műzene kapcsolatai, a jazz és a populáris zene műfajainak kapcsolódási pontjai. Átköltés, átdolgozás, feldolgozás, stílusok keveredése, zenei humor, pl. komolyzenei témák megjelenése a médiában és a populáris műfajokban, világzenei példák zenei forrásai. Jazzhangszerek, zenekar: trombita, szaxofon, klarinét, nagybőgő, zongora, sokféle ütőhangszer, bigband. Egy zenemű/részlet egyéni feldolgozása, elemzése megadott témából választva (pl. élet, halál, születés, gyász, haza, becsület, küzdelem, szerelem, hűség, gúny, irónia, humor, hősiesség, szabadság, béke, vallás).</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a műzene irodalmi kapcsolódásai, átköltés, humor.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a zene történelmi kapcsolódásai, zene a főúri rezidenciákon, zene a liturgiában, polgárosodás és a nyilvános koncerttermek, operaházak.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> zenehallgatási anyag idegen nyelven.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.</p> <p><i>Informatika:</i> információgyűjtés az internet segítségével.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Népzene – műzene, világi zene – egyházzene, abszolút zene – programzene, komolyzene – populáris zene, tánczene, alkalmazott zene.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás Zenehallgatás	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége. A korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A befogadói kompetencia erősítése az ismeretek kronológiai rendszerezésével. Tájékozottság a zeneművek műfajában és a zenei stílusokban. Önálló elemzés, véleménykifejtés.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Az alábbi szempontok alapján válogatott és meghallgatott zenei részletek felismerése.</p> <p>Népzene: Népdal, hangszeres népzene, népies műdal.</p> <p>Műzene: Az európai műzene kialakulása napjaink zenéjéig – legfontosabb stílusjegyek, műfajok és zeneszerzők. Középkor és reneszánsz – az egyszólamúságból a többszólamúság első virágkoráig (gregorián, reneszánsz műfajok: motetta, madrigál). Barokk hangszeres műfajok és az opera kialakulása (basso continuo, monódia, fúga, korál, passió, concerto) XVII–XVIII. századi magyar műzene (Kájoni-kódex, Lócsei kézirat, Vietórisz-kódex anyagából). Bihari János, Lavotta János és Csermák Antal verbunkos zenéje. Bécsi klasszika – a klasszikus zenei formák és műfajok (szonáta elvű formai építkezés, kamarazene, szimfónia, opera buffa), Haydn, Mozart, Beethoven. Romantika – dalciklus, hangszeres előadási darabok, opera és zenedráma (nemzeti jelleg a zenében, hangszeres virtuozitás, az érzelmek szélsőséges megjelenítése, miniatűr kompozíciók és monumentalitás – formai és dallami jellemzők: szabad formák, kromatikus dallamalkotás, díszítés). A századforduló és a XX. század zenéje – a stílusegység felbomlása, új zenei irányzatok (impresszionizmus, verizmus, dodekafónia, avantgárd, experimentális zene, expresszionizmus, elektronikus zene). Korunk zenéje a második világháborútól napjainkig. A klasszikus zenén túl, válogatás az alábbi anyagból: a jazz fontosabb műfajai a kezdetektől napjainkig, a beat és a klasszikus rock, a világzene, a zenés színház – rockopera, a szórakoztató zene műfajai, filmzene és alkalmazott zene. A mai populáris zene irányzatai. A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése, a hangverseny-látogatás motivációs</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a műzene irodalmi kapcsolódásai, átköltés, humor.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a zene történelmi kapcsolódásai, zene a főúri rezidenciákon, zene a liturgiában, polgárosodás és a nyilvános koncerttermek, operaházak.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> zenehallgatási anyag idegen nyelven.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> önkifejezés, érzelmek kifejezése többféle eszközzel.</p> <p><i>Informatika:</i> zenei információgyűjtés az internet segítségével).</p>

szerepének felhasználásával.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Stílusjegy, műfaj.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanulók az énekes anyagból 20 dalt és műrészletet részben kottából, részben emlékezetből kifejezően énekelnek csoportosan.</p> <p>Képesek néhány dallamból (népdal, műdal, zenei téma) álló csokor felidézésére egy-egy témán, műfajon, stílus körön belül is.</p> <p>Egyszerűbb többszólamú kórusművek, vagy azok részleteit, kánonokat csoportosan énekelnek.</p> <p>A tanulók a generatív tevékenységek eredményeként érzékelik, felismerik a zenei kifejezés, a forma, a műfaj és a zenei eszközök közti összefüggéseket.</p> <p>A kottakép elemeit és az alapvető zenei kifejezéseket felismerik és értelmezik, tanári segítséggel reprodukálják.</p> <p>Képesek a műalkotások üzenetét felismerni, a bennük megjelenő sors- és magatartásmintákat értelmezni, gondolatiságukat, morális és humánus tartalmukat megérteni.</p> <p>A kiemelkedő zenei műalkotások megismerése által korunk kulturális sokszínűségében eligazodnak.</p> <p>A tanulók több zenei stílust, korszakot, zeneművet megismernek (min. 10 alkotás).</p> <p>Tudnak tájékozódni a legfontosabb műfajokban és a stílus korszakokban.</p> <p>A műveket kontextusba helyezve képesek saját élményeket is felidézni, választásaikat meg tudják indokolni.</p> <p>Különbséget tudnak tenni világi zene, egyházzene, szórakoztató zene, alkalmazott zene, programzene között.</p> <p>A két év során az áttekintést segítő különböző szempontok alapján megismerik a zenei stílusok jellemzőit, kronologikus és műfaji rendszer alakul ki az eddig megszerzett és ebben az időszakban kiegészített zenei ismeretekben.</p>
---	--

Ajánlott zenehallgatási anyag

Klasszikus zenei anyag

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az énekzene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. (Szimfóniatétel, daljáték, opera részlete.) A kiválasztáshoz a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást. A jazz és a populáris zenei műfajok megismerése a 7–8. évfolyam ajánlásaihoz hasonlóan folytatódik, kiegészítve ajánlott magyar művekkel.

Népdalok, hangszeres népzene, nemzetiségek zenéje, népies műdal, verbunkos zene. Romantikus szerzők nemzeti táncai (Chopin, Brahms, Dvořák).

Gregorián ének (pl. Dies irae sequentia, Ave Maria himnusz).

Johann Sebastian Bach: János-passió.

Johann Sebastian Bach: d-moll toccata és fúga, BWV 565.
 Georg Friedrich Händel: Júdás Makkabeus – oratórium, részletek.
 Joseph Haydn: Vonósnyégyesek, Op. 76, Hob. III:75–80.
 Wolfgang Amadeus Mozart egy választott operájának részletei
 Ludwig van Beethoven: IX. (d-moll) szimfónia, Op. 125. – zárótétel.
 Franz Schubert: Téli utazás (Winterreise) D. 911– részletek.
 Franz Schubert: Erlikönig, Op. 1. D. 328.
 Felix Mendelssohn-Bartholdy: Szentivánéji álom (Sommernachtstraum), Op. 21.
 Erkel Ferenc: Bánk bán – részletek.
 Robert Schumann: Dichterliebe, Op. 48. – részletek.
 Liszt Ferenc: Velence és Nápoly (Venezia e Napoli), in: Vándorévek II. kötet (Années de pèlerinage II.).
 Giuseppe Verdi: Nabucco – Rabszolgák kórusa.
 Wagner, Richard: A nürnbergi mesterdalnokok (Die Meistersinger von Nürnberg) – nyitány
 Szergej Rahmanyinov: Vocalise, Op. 34, No. 14.
 Claude Debussy: Clair de lune (Holdfény).
 Maurice Ravel: Bolero.
 Carl Orff: Carmina Burana.
 Bartók Béla: Divertimento, BB 118, 1. tétel.
 Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus.
 Conlon Nancarrow: Etüdök gépzongorára (Studies for prepared player piano).
 Kurtág György: Négy dal Pilinszki János verseire
 Arvo Pärt: Magnificat.
 Steve Reich: Zene 18 zenészre (Music for 18 Musicians).
 Eötvös Péter: Mese (1968), Tücsökzene (1970).

Populáris zenei szemelvények

A 9–10. évfolyam énekes és a zenehallgatási anyagában megjelennek a klasszikus kompozíciós műalkotásokon és a népzeneen kívül eső műfajok is. A tanárok munkáját ezen a területen segíti Gonda János: A populáris zene antológiája c. munkája és további írásai.

A külföldi anyagot elsősorban zenehallgatásra javasoljuk, míg a magyar anyagot éneklésre. A dalokat a tanár vagy a növendékek kísérhetik gitárral és/vagy zongorán.

CÍM	SZERZŐ	ELŐADÓ
A hetedik	Póka – József Attila	Hobo Blues Band
Apám hitte	Presser, Zorán – Dusán	Zorán
Az utcán	Szörényi – Bródy	Illés együttes
Azért vannak a jó barátok	Máté Péter – S.Nagy István	Máté Péter
Budapest	Cseh Tamás – Másik János – Bereményi Géza	Cseh Tamás
Európa	Varga Miklós – Varga Mihály	Varga Miklós
Felkelt a napunk...	Szörényi – Bródy	Illés együttes
Gyöngyhajú lány	Presser – Adamis	Omega
Ha én rózsza volnék	Szörényi – Bródy	Koncz Zsuzsa
Ha itt lennél velem	Republic együttes	Republic
Ilyenek voltunk	Kovács Ákos	Ákos
Iskolatáska	Hajdú – Demjén	Bergendy együttes

Könnyű álmot hozzon az éj	Várkonyi – Miklós	Charlie
Levél a távolból	Szörényi – Bródy	Fonográf
Mama kérlek	Bródy János	Koncz Zsuzsa
Miénk itt a tér	Presser – Adamis	LGT
Miért hagytuk, hogy így legyen	Szörényi – Bródy	Illés együttes
Mondd, hogy nem haragszol	Szörényi – Bródy	Fonográf
Most múlik pontosan	Kiss Tibor	Quimby
Ne várd a májust	Bródy János	Zorán
Nemzeti dal	Tolcsvai László – Petőfi Sándor	Tolcsvai László
Nézz az ég felé	Lerch István – Horváth Attila	Charlie
Szállj fel magasra	Gallai Péter – Köves Miklós	Piramis
Szólj rám, ha hangosan énekelek	Presser Gábor	LGT
Te majd kézen fogsz és hazavezetsz	Presser Gábor	Presser Gábor
Ugye mi jó barátok vagyunk	Presser – Dusán	LGT, Zorán, Demjén
Valaki mondja meg	Presser – Adamis	Presser Gábor
Várj, míg felkel majd a nap	Lerch – Demjén	V'Moto-Rock
Zene nélkül mit érek én	Máté Péter	Máté Péter

A tervezett órakeretből szabadon felhasználható 10% terhére

4+4 órában, hagyományainknak megfelelően, a minden évben megrendezésre kerülő osztályok közötti ének-zenei versenyre való felkészülés történik.

9. évfolyam

heti óraszám: 1

éves óraszám: 36

Feladatok (fejlesztések) és követelmények:

1. Éneklés
2. Zenei hallás
3. Zenei írás-olvasás
4. Zeneértés

1. Az éneklési készség fejlesztése.

/Az egyéni és közös éneklési készségek további fejlesztése./

- a. A kimunkált, szép közös éneklés élménnyé tételével, az újra átélés igényének kialakítása és továbbfejlesztése.
- b. Az egyéni éneklést, a személyiségjegyek és az életkori sajátosságok figyelembevételével fejleszthetjük igaz élménnyé és valós igénnyé.

- c. Gazdag népdalkincsünknek, a népek-nemzetek dalainak, valamint a műdaloknak és azok igényes feldolgozásainak előadását valódi „produkció”-vá fejlesztjük, megteremtve ezáltal az éneklés sikerélményét.
- d. A népzene, a klasszikus zene és a szórakoztató zene könnyebb kórusfeldolgozásainak éneklésével, a társas éneklésben megszerzett gyakorlottságunkat és biztonságunkat fejleszthetjük.
- e. A dalok és táncdallamok mellé kíséreteket illeszteni és oszttinátóval látni el azokat.
- f. A kétszólamúságot kisebb csoportokban, párban énekelve és az osztályközösséggel együtt tovább gyakoroljuk.
- g. A három és négyszólamú kánonéneklés készségfejlesztése, a három és több szólamú népdalfeldolgozások pontos előadása, az élményszerű előadásmód felé törekvés jegyében.

2. A zenei hallás fejlesztése.

- a. A többszólamú éneklésben a hallás és a belső hallás, a harmóniai szerepvállalás következtében, a külső és belső kontroll állandó alkalmazásával csiszolható egyre tökéletesebbre.
- b. A gazdag stílus- és formavilág megismerése és egyre tökéletesebb elsajátítása, az új művek megtanulásakor eredményesen alkalmazható, s ez által a zenei memória és zenei képzelet továbbfejleszthető.

3. A zenei írás- olvasás készségének fejlesztése.

/A zenei írás- olvasás mint eszköz a reprodukciós készségek továbbfejlesztésében. /

- a. Az egy- és többszólamú művek mind gyakoribb kottából történő éneklése, a kottakép és a hangzás összekapcsolódásával, a zenei írás- olvasást teszi a reprodukciós képességek fejlesztésének eszközévé.
- b. Továbbfejleszthető a többféle kulcsban és hangnemben való zenei írás- olvasás.

c. A zenei írás- olvasás fejlesztésének el kell érnie azt a célt, hogy eszközzé váljon a zenét szerető és művelő emberek számára.

4. A zeneértő és -érző képesség fejlesztése.

- a. A zeneművekben, a különböző hangulatok, formák, előadási apparátusok megfigyeltetése.
- b. Összefüggések megláttatása a zenei korok, történelmi események, a képzőművészet és az irodalom fejlődése között.
- c. A középkor és a reneszánsz zenetörténeti áttekintése.

Tartalom.

- A magyar népszokások dalai.
- A középkor zenéje.(a gregorián és a többszólamúság kialakulása)
- A reneszánsz nagyjai.(Lassus és Palestrina)
- Mátyás király udvari zenéje.

A dalokat többnyire hallás után, könnyebb dallamokat hangjegy után tanuljuk.

Tankönyv: Lukin László-Ugrin Gábor Ének-zene 9-10

Értékelés

A tanári elemzésen és az egyéni önkritikán alapuló **szóbeli** és jól előkészített feladat minőségi megvalósítására **írásbeli** (érdemjegy) értékelést adunk.

A tanév során egy alkalommal írásbeli beszámoló (dolgozat) osztályzattal való értékelése.

A továbbhaladás feltételei

További 10-15, a tananyagba tartozó szemelvény csoportos éneklése.

Könnyebb többszólamú dalok szólisztikus éneklése.

Kottából követett zenehallgatás.

A gregorián /a capella / éneklés alapjainak elsajátítása.

A zeneszerzői technikák / homofónia, polifónia, imitáció / értő előadása.

heti óraszám: 1
éves óraszám: 37

Feladatok (fejlesztések) és követelmények:

1. Éneklés
2. Zenei hallás
3. Zenei írás-olvasás
4. Zeneértés

1. Az éneklési készség fejlesztése.

/Az egyéni és közös éneklési készségek további fejlesztése./

- a. A kimunkált, szép közös éneklés élménnyé tételével, az újra átélés igényének kialakítása és továbbfejlesztése.
- b. Az egyéni éneklést, a személyiségjegyek és az életkori sajátosságok figyelembevételével fejleszthetjük igaz élménnyé és valós igénnyé.
- c. Gazdag népdalkincsünknek, a népek-nemzetek dalainak, valamint a műdaloknak és azok igényes feldolgozásainak előadását valódi „produkció”-vá fejlesztjük, megteremtve ezáltal az éneklés sikerélményét.
- d. A népzene, a klasszikus zene és a szórakoztató zene könnyebb kórusfeldolgozásainak éneklésével, a társas éneklésben megszerzett gyakorlottságunkat és biztonságunkat fejleszthetjük.
- e. A dalok és táncdallamok mellé kíséreteket illeszteni és oszttinátóval látni el azokat.
- f. A kétszólamúságot kisebb csoportokban, párban énekelve és az osztályközösséggel együtt tovább gyakoroljuk.
- g. A három és négyszólamú kánonéneklés készségfejlesztése, a három és több szólamú népdalfeldolgozások pontos előadása, az élményszerű előadásmód felé törekvés jegyében.

2. A zenei hallás fejlesztése.

- a. A többszólamú éneklésben a hallás és a belső hallás, a harmóniai szerepvállalás következtében, a külső és belső kontroll állandó alkalmazásával csiszolható egyre tökéletesebbre.
- b. A gazdag stílus- és formavilág megismerése és egyre tökéletesebb elsajátítása, az új művek megtanulásakor eredményesen alkalmazható, s ez által a zenei memória és zenei képzelet továbbfejleszthető.

3. A zenei írás- olvasás készségének fejlesztése.

/A zenei írás- olvasás mint eszköz a reprodukciós készségek továbbfejlesztésében. /

- a. Az egy- és többszólamú művek mind gyakoribb kottából történő éneklése, a kottakép és a hangzás összekapcsolódásával, a zenei írás- olvasást teszi a reprodukciós képességek fejlesztésének eszközévé.
- b. Továbbfejleszthető a többféle kulcsban és hangnemben való zenei írás- olvasás.
- c. A zenei írás- olvasás fejlesztésének el kell érnie azt a célt, hogy eszközzé váljon a zenét szerető és művelő emberek számára.

4. A zeneértő és -érző képesség fejlesztése.

- a. A zeneművekben, a különböző hangulatok, formák, előadási apparátusok megfigyeltetése.
- b. Összefüggések megláttatása a zenei korok, történelmi események, a képzőművészet és az irodalom fejlődése között.
- c. A kuruc kor zene-költészete. (Az énekvers és a lírai énektípusok.)
- d. A bécsi klasszicizmus zenetörténeti áttekintése.
- e. A nemzeti opera kialakulása Magyarországon.

Tartalom.

- Kuruc dalok, verbunkosok.
- A bécsi klasszicizmus zenéje.
- Haydn, Mozart, Beethoven élete és munkássága.
- Klasszikus műfajok és formák.
- A XIX. sz. magyar zenéje.
- Liszt és Erkel élete, munkássága.

Tankönyv: Lukin László-Ugrin Gábor Ének-zene 9-10

Értékelés

A tanári elemzésen és az egyéni önkritikán alapuló **szóbeli** és jól előkészített feladat minőségi megvalósítására **írásbeli** (érdemjegy) értékelést adunk.

A tanév során egy alkalommal írásbeli beszámoló (dolgozat) osztályzattal való értékelése.

A továbbhaladás feltételei

További 10-15, a tananyagba tartozó szemelvény csoportos éneklése.

Könnyebb többszólamú dalok szólisztikus éneklése.

Kottából követett zenehallgatás.

A gregorián /a capella / éneklés alapjainak elsajátítása.

A zeneszerzői technikák / homofónia, polifónia, imitáció / értő előadása.

11-12. évfolyam

Az ének-zene tantárgy a 11–12. évfolyamon a NAT alábbi fejlesztési területeit képviseli hatékonyan: erkölcsi nevelés, nemzeti öntudat, hazafias nevelés, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, médiatudatosságra nevelés, az önismeret és a társas kultúra fejlesztése, a testi és lelki egészségre nevelés. A kulcskompetenciák közül támogatja az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség, anyanyelvi kommunikáció, idegen nyelvi kommunikáció, digitális kompetencia, kezdeményezőképesség, vállalkozói kompetencia, hatékony, önálló tanulás fejlesztését.

Ebben az életkorban a zenei stílusnak megfelelő előadásmód, a kommunikatív muzikalitás továbbfejlesztése áll a középpontban. Érdemes kisebb alkalmi együtténeklő csoportoknak is rendszeres funkcionális énekes feladatot adni (pl.: énekes néphagyomány felelevenítése, projektnapok zenei elemei, bensőséges közösségi-egyházi ünnepeken való aktív részvétel, osztályéneklési verseny, iskolai vetélkedők stb.).

Az elsajátított népzenei anyag néptánc élményekhez kapcsolódik. A táncművészeti lehetőség felkínálása, esetleg rendszeres, projektszerű vagy tömbösített órák formájában történő megvalósítása nagymértékben segíti a dalanyag funkcióba kerülését. Az énekes anyagban a klasszikus és populáris zenei műfajok szemelvényei mellett nagy jelentősége van a zenehallgatás anyagainak dúdoló, kísérő, csak a követés és a minél közelebbi megismerés és nem a teljesítményszerű reprodukció igényével történő éneklésének is. A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, s felismerik kottaképről, esetleg tanári segítséggel reprodukálják, a zenei elemeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják.

A zenehallgatásra ajánlott zeneirodalmi műalkotások többsége nagy lélegzetű, a kerettantervben ajánlott művek közül inkább kevesebbet tanítunk, de a választott műveket alaposan és sokféle részletre kiterjedően ismertetjük. A zenehallgatási anyag előkészítése és tanítása során törekszünk az infokommunikációs társadalomban elérhető gazdag médiatartalmak felhasználására (pl. letölthető multimédiás tartalmak, különböző interpretációk összehasonlítása).

Az ének-zene tantárgy keretében korábban megszerzett tapasztalatokat és zenei ismereteket új szempontok szerint árnyaljuk (tárművészetek, zenei műfajok kronologikus fejlődése, zenei stílusirányzatok, történelmi és irodalmi párhuzamok stb.).

Építünk a tanulók informatikai tudására és az internetkorszak hatásaira. A tanítás folyamatában az interaktivitás középpontba kerül, a tanítás-tanulás folyamatába javasoljuk a nagyobb zenei tapasztalatokkal rendelkező diákok bevonását (kiselőadások, élő zenei bemutató, aktuális zenei jelenségekhez, történésekhez, eseményekhez kapcsolódó vitafórum).

Nem szabad lemondani az osztályszintű éneklésről és a kóruséneklésről.

Az első 10 évfolyamon meghatározott 5 fejlesztési cél közül a 11. és 12. évfolyamon az éneklés és a zenehallgatás a releváns. A 11–12. évfolyam órakerethez viszonyított gazdag tárházat kínál, melynek mélységét, a más művészeti területekkel való kapcsolatrendszerét, valamint komplexitásának összetettségét is a helyi tanterv határozza meg.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei reprodukció Éneklés	Órakeret 27 óra
Előzetes tudás	Korábbi években megszerzett kompetenciák, ismeretek, zenei élmények.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanult dalanyag ébren tartása, használatával az éneklési készség fejlesztése. További dalkincs bővítés, a motivált és örömteli éneklés kialakítása, helyes énektechnikával és hangképzéssel. Stílusos, kifejező, élményt adó éneklés.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Zeneirodalmi szemelvények éneklése tiszta intonációval és helyes hangképzéssel az életkori sajátosságokat figyelembe véve (szükség esetén egyénre szabott kezdőhangról), a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan (vokális és hangszeres művek – tanévenként 15 szemelvény).</p> <p>Az aktuális tevékenységhez kapcsolódó zenei anyag:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ballagás, szerenád, – táncház, – koncert, – névnapki köszöntő, – iskolai ünnepélyek, – évfordulók. <p>Szemelvények a többszólamú énekléshez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kánonok, – reneszánsz kórusművek, – népdalfeldolgozások, – más népek zenéjének többszólamú feldolgozása. <p>Néhány populáris zenei szemelvény a zenehallgatás anyagából válogatva.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegelemzés, költői képek, népdal szimbólumok.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> énekes anyag eredeti nyelven.</p> <p><i>Etika:</i> dalanyag tartalmának üzenete.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A választott dalanyaghoz kapcsolódó, a műfajra és a zenei stílusra jellemző fogalmak.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Zenei befogadás Zenehallgatás	Órakeret 33 óra
Előzetes tudás	A zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejezőeszközök átélésének és értelmezésének képessége. A korábban tanult jellegzetes zeneművek részleteinek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A befogadói kompetencia erősítése, az ismeretek kronológiai rendszerezésével. Zenében való tájékozottság, értékalkotás. Elemzés, szintetizálás véleményalkotás folyamán. Érvelés és vitakultúra fejlesztése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Az alábbi szempontok alapján válogatott és meghallgatott zenei részletek felismerése.</p> <p>A zenehallgatási anyag feldolgozásának módja:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a kiválasztott zenei példa meghallgatása, – a legfontosabb zenei jellemzők kiemelése és egy részének reprodukciója (ritmus, dallam, harmónia), – a felvétel helye és ideje, az előadó(k), más kapcsolódó zenei példák, stílus meghatározása. <p>Javasolt témakörök, melyek a rendelkezésre álló időkeret és tematika alapján választhatóak:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zene és színház 2. Az opera története Monteverditől Wagnerig 3. Singspiel/daljáték (ajánlott: Mozart, Kodály) 4. Operett (ajánlott: Offenbach, J. Strauss, Lehár, Kálmán) 5. Musical (ajánlott: Hegedűs a háztetőn, Az Operaház fantomja) 6. Rockopera (ajánlott: István a király) 7. Balett (ajánlott: Stravinsky egy-egy műve) 8. Jazztörténeti szemelvények 9. A populáris zene világa 10. Népzene és világzene <p>A zenehallgatási anyag feldolgozásának szempontjai:</p> <ul style="list-style-type: none"> – történelmi háttér, adott stíluskorszak jellemzői, – a zeneszerző jelentősége az adott műfaj fejlődéstörténetében, – a kiválasztott mű zenei jellemzői, – a librettó, szereplők és ábrázolásuk, – a drámai kifejezés zenei eszközeinek megfigyelése, – különböző rendezői interpretációk. <p>Zene és történelem:</p> <ul style="list-style-type: none"> – görög és római mitológiai történetek a zenében, – magyar történelmi események korszakonként, – világtörténelmi események korszakonként, – történelmi portrék. <p>Zene és irodalom:</p> <ul style="list-style-type: none"> – költészet (ajánlott: Kodály és magyar költők versei, francia versek francia zeneszerzők megzenésítésében, Schubert – Goethe), – dráma (ajánlott Szentivánéji álom – Mendelssohn, Beaumarchais – Mozart, Balázs Béla – Bartók Béla A kékszakállú herceg vára), – regény, elbeszélés (Dumas – Verdi, Thomas Mann – Vajda János), – mese (Hoffmann – Csajkovszkij). <p>Zene és előadó-művészet:</p> <ul style="list-style-type: none"> – alkotás, előadó-művészet és befogadás kapcsolata, – egy-egy zeneszerző alkotó személyisége és életpályája (ajánlott: J. S. Bach a Tamás templomban, Haydn és az Esterházy család kapcsolata), 	<p><i>Művészetek; mozgóképkultúra és médiaismeret:</i></p> <p>tantárgyak közötti szintézis (a kortárs zenei élet jelenségei, a média szerepe a zenei tevékenységek megjelenítésében, az alkalmazott zeneszerzés és zeneművészet és a kortárs művészetek kölcsönhatása).</p>

<ul style="list-style-type: none"> – a zeneszerzés és előadó-művészet kapcsolata (ajánlott: Chopin, Liszt), – előadó-művészi életpályák régen és ma (ajánlott: Maria Callas, Glenn Gould, mai világhírű előadó-művészeink). <p>A művek megismerésén, elemzésén keresztül a kultúrabefogadás szándékának erősítése (pl. hangverseny-látogatás motivációs szerepének felhasználásával).</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A választott modulhoz kapcsolódó fogalmak.

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanulók az énekes anyagból 20 dalt és műrészletet részben kottából, részben emlékezetből kifejezően énekelnek, csoportosan.</p> <p>Képesek néhány dallamból (népdal, műdal, zenei téma) álló csokor felidézésére egy-egy témán, műfajon, stílus körön belül is.</p> <p>Egyszerűbb két- és háromszólamú kórusművek vagy azok részletei, kánonok éneklése csoportosan.</p> <p>A 11–12. évfolyam végére a tanulók alapvető ismeretekkel rendelkeznek a zenetörténet (kronológia), a társművészetek és az ének-zene kapcsolódásáról.</p> <p>Zenei befogadóképességük fejlődik, a befogadás pályái szélesednek a személyes – esztétikai, intellektuális, gyakorlati – zenei élmények szerzése, irányított és önálló feldolgozása által.</p> <p>A cselekedtető zenei tevékenység mellett (éneklés) erőteljesebb hangsúlyt kap a zenében való tájékozottság, az értékalkotás, az elemzés, a szintetizálás és vitakultúra.</p> <p>A tanulók értékazonosítási képessége fejlődik.</p> <p>A zenei tevékenységük hatással van társas kapcsolataikra (osztályközösségek, iskolai közösségek).</p>
---	--

Ajánlott zenehallgatási anyag

Klasszikus zenei anyag

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható, a megadott művek azonos stílusú és műfajú művekkel kiválthatók. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

A középiskola záró szakasza az érettségire való felkészülés ideje. A zenehallgatás célja elsősorban a tájékozódás az összefüggések, a zenei fejlődés láttatása, az önálló gyűjtőmunkára és véleményalkotásra készítés. A zenehallgatási anyag módját és mértékét is ez határozza meg.

Népdal, hangszeres népzene, nemzetiségek zenéje, népies műdal, cigányzene, verbunkos zene
XIX. századi szerzők nemzeti táncai (Chopin, Brahms, Dvořák)

Claudio Monteverdi: Orfeo – opera

Johann Sebastian Bach: h-moll mise – részletek, BWV 232

Johann Sebastian Bach: C-dúr toccata adagio és fuga, BWV 582

Georg Friedrich Händel: Concerto grosso-k, Op. 6
 Joseph Haydn: B-dúr vonósnégyes, Op. 6. No. 4. Hob. III:78, „A hajnal”
 Joseph Haydn: d-moll, „Nelson” mise, Glória tétel, Hob. XXII:11
 Wolfgang Amadeus Mozart: Requiem, K 626
 Ludwig van Beethoven: G-dúr zongoraverseny I. tétel, Op. 58.
 Franz Schubert: A szép molnárlány (Die Schöne Müllerin), D. 795
 Felix Mendelssohn-Bartholdy: e-moll hegedűverseny, Op. 64
 Erkel Ferenc: Hunyadi László – részletek
 Robert Schumann: Karnevál, Op. 9
 Liszt Ferenc: Rigoletto parafrázis (Rigoletto Paraphrase de Concert), S.434
 Liszt Ferenc: Magyar történelmi arcképek (Historische ungarische Bildnisse), S. 205
 Giuseppe Verdi: Aida – opera, részletek
 Richard Wagner: A nürnbergi mesterdalnokok (Die Meistersinger von Nürnberg) – nyitány
 Hector Berlioz: Fantasztikus szimfónia (Symphonie fantastique), Op. 15
 Johannes Brahms: Akadémiai ünnepi nyitány, c-moll, Op. 80
 Nyikolaj Rimszkij-Korszakov: Spanyol capriccio
 Pjotr Iljics Csajkovszkij: Olasz capriccio
 Giacomo Puccini: Bohémélet (La Bohème) – opera, részletek
 Szergej Rachmaninov: Nocturne
 Claude Debussy: A tenger
 Arnold Schönberg: Egy varsói menekült (ein Überlebender aus Warschau), Op. 46
 Maurice Ravel: La Valse
 Igor Stravinsky: Tűzmadár
 Bartók Béla: III. zongoraverseny, BB 127.
 Kodály Zoltán: Galántai táncok
 Lajtha László: Op. 63. VII. szimfónia („Forradalom”, 1957). Eredeti címe „Mártírok siratója”
 Anton Webern: Fünf Stücke (Öt darab) zenekarra, Op. 10
 Kurtág György: Négy dal Pilinszky János verseire (1975)
 Pierre Boulez: Notations I–IV.
 Eötvös Péter: Három nővér – opera

Magyar populáris zenei szemelvények

A középiskolában az énekes és a zenehallgatási anyagban megjelennek a klasszikus értelemben vett kompozícióktól és az autentikus népzene-től különböző műfajok, stílusirányzatok is. A tanárok munkáját ezen a területen segíti Gonda János: A populáris zene antológiája c. munkája és további írásai.

A magyar anyagot éneklésre is, míg a külföldi anyagot elsősorban zenehallgatásra javasoljuk. Az alábbi válogatás a rendkívül gazdag magyar anyagnak csak egy kis részlete. A felhasználható dalok köre bővíthető, alakítható. A dalokat a tanár vagy a növendékek kísérhetik gitárral és/vagy zongorán.

A szabadon felhasználható 10% terhére

3+3 órában, hagyományainknak megfelelően, a minden évben megrendezésre kerülő osztályok közötti ének-zenei versenyre való felkészülés történik.

11. évfolyam

heti óraszám: 1

éves óraszám: 37

Feladatok (fejlesztések) és követelmények:

1. Éneklés
2. Zenei hallás
3. Zenei írás-olvasás
4. Zeneértés

1. Az éneklési készség fejlesztése.

/Az egyéni és közös éneklési készségek további fejlesztése./

- a. A kimunkált, szép közös éneklés élménnyé tételével, az újra átélés igényének kialakítása és továbbfejlesztése.
- b. Az egyéni éneklést, a személyiségjegyek és az életkori sajátosságok figyelembevételével fejleszthetjük igaz élménnyé és valós igénnyé.
- c. Gazdag népdalkincsünknek, a népek-nemzetek dalainak, valamint a műdaloknak és azok igényes feldolgozásainak előadását valódi „produkció”-vá fejlesztjük, megteremtve ezáltal az éneklés sikerélményét.
- d. A népzene, a klasszikus zene és a szórakoztató zene könnyebb kórusfeldolgozásainak éneklésével, a társas éneklésben megszerzett gyakorlottságunkat és biztonságunkat fejleszthetjük.
- e. A dalok és táncdallamok mellé kíséreteket illeszteni és osztinatóval látni el azokat.
- f. A kétszólamúságot kisebb csoportokban, párban énekelve és az osztályközösséggel együtt tovább gyakoroljuk.
- g. A három és négyszólamú kánonéneklés készségfejlesztése, a három és több szólamú népdalfeldolgozások pontos előadása, az élményszerű előadásmód felé törekvés jegyében.
- h. Az osztályon belül kamarakórus létrehozása.

2. A zenei hallás fejlesztése.

- a. A többszólamú éneklésben a hallás és a belső hallás, a harmóniai szerepvállalás következtében, a külső és belső kontroll állandó alkalmazásával csiszolható egyre tökéletesebbre.
- b. A gazdag stílus- és formavilág megismerése és egyre tökéletesebb elsajátítása, az új művek megtanulásakor eredményesen alkalmazható, s ez által a zenei memória és zenei képzelet továbbfejleszthető.
- c. Zenei műfajok és formák megfigyeltetése és felismerése.

3. A zenei írás- olvasás készségének fejlesztése.

/A zenei írás- olvasás mint eszköz a reprodukciós készségek továbbfejlesztésében. /

- a. Az egy- és többszólamú művek mind gyakoribb kottából történő éneklése, a kottakép és a hangzás összekapcsolódásával, a zenei írás- olvasást teszi a reprodukciós képességek fejlesztésének eszközévé.
- b. Továbbfejleszhető a többféle kulcsban és hangnemben való zenei írás- olvasás.
- c. A zenei írás- olvasás fejlesztésének el kell érnie azt a célt, hogy eszközzé váljon a zenét szerető és művelő emberek számára.
- d. Hangközök és harmóniak megfigyeltetése, felismertetése.

4. A zeneértő és -érző képesség fejlesztése.

- a. A zeneművekben, a különböző hangulatok, formák, előadási apparátusok megfigyeltetése.
- b. Összefüggések megláttatása a zenei korok, történelmi események, a képzőművészet és az irodalom fejlődése között.
- c. A barokk dallamosság. /harmónia és kontrapunktika /
- d. A barokk kor zenetörténeti áttekintése.
- e. A romantika (dalok, zenekari művek)
- f. A romantika harmóniavilága.

Tartalom.

- Magyar táncnóták
- Népballadák
- Purcell, Bach, Handel, Vivaldi élete, munkássága.
- Schubert dalok, Liszt szimfonikus költemények és az olasz opera.
- A romantikus versenymű (Schumann, Mendelssohn)
- Brahms: Magyar táncok

Tankönyv: Lukin László-Ugrin Gábor Ének-zene 9-10

Megjegyzés: A tankönyvi ajánlás (9-10 osztály) még abból az időből való, amikor 9. és 10. évfolyamon heti 2-2 énekóra volt, és 11-12.-ben nem volt ének tantárgy. Jelen tanterv heti 1 énekórával számol 9-12. évfolyamokon, ezért megfelelő ez a tankönyv 4 éven át.

Értékelés

A tanári elemzésen és az egyéni önkritikán alapuló **szóbeli** és jól előkészített feladat minőségi megvalósítására **írásbeli** (éremjegy) értékelést adunk.

A tanév során két alkalommal írásbeli beszámoló (dolgozat) osztályzattal való értékelése.

A továbbhaladás feltételei

További 10, a tananyagba tartozó szemelvény csoportos éneklése.

Könnyebb többszólamú dalok szólisztikus éneklése.

Kottából követett zenehallgatás.

A barokk kontrapunkt értő megszólaltatása.

Dal éneklés (Schubert, Schumann, Liszt)

Zenetörténeti összefoglalás.

12. évfolyam

heti óraszám: 1

éves óraszám: 37

Feladatok (fejlesztések) és követelmények:

1. Éneklés
2. Zenei hallás
3. Zenei írás-olvasás
4. Zeneértés

1. Az éneklési készség fejlesztése.

/Az egyéni és közös éneklési készségek további fejlesztése./

- a. A kimunkált, szép közös éneklés élménnyé tételével, az újra átélés igényének kialakítása és továbbfejlesztése.
- b. Az egyéni éneklést, a személyiségjegyek és az életkori sajátosságok figyelembevételével fejleszthetjük igaz élménnyé és valós igénnyé.
- c. Gazdag népdalkincsünknek, a népek-nemzetek dalainak, valamint a műdaloknak és azok igényes feldolgozásainak előadását valódi „produkció”-vá fejlesztjük, megteremtve ezáltal az éneklés sikerélményét.

- d. A népzene, a klasszikus zene és a szórakoztató zene könnyebb kórusfeldolgozásainak éneklésével, a társas éneklésben megszerzett gyakorlottságunkat és biztonságunkat fejleszthetjük.
- e. A dalok és táncdallamok mellé kíséreteket illeszteni és osztinatóval látni el azokat.
- f. A kétszólamúságot kisebb csoportokban, párban énekelve és az osztályközösséggel együtt tovább gyakoroljuk.
- g. A három és négyszólamú kánonéneklés készségfejlesztése, a három és több szólamú népdalfeldolgozások pontos előadása, az élményszerű előadásmód felé törekvés jegyében.
- h. Az osztályon belül kamarakórus létrehozása.

2. A zenei hallás fejlesztése.

- a. A többszólamú éneklésben a hallás és a belső hallás, a harmóniai szerepvállalás következtében, a külső és belső kontroll állandó alkalmazásával csiszolható egyre tökéletesebbre.
- b. A gazdag stílus- és formavilág megismerése és egyre tökéletesebb elsajátítása, az új művek megtanulásakor eredményesen alkalmazható, s ez által a zenei memória és zenei képzelet továbbfejleszthető.
- c. Zenei műfajok és formák megfigyeltetése és felismerése.

3. A zenei írás- olvasás készségének fejlesztése.

/A zenei írás- olvasás mint eszköz a reprodukciós készségek továbbfejlesztésében. /

- a. Az egy- és többszólamú művek mind gyakoribb kottából történő éneklése, a kottakép és a hangzás összekapcsolódásával, a zenei írás- olvasást teszi a reprodukciós képességek fejlesztésének eszközévé.
- b. Továbbfejleszthető a többféle kulcsban és hangnemben való zenei írás- olvasás.
- c. A zenei írás- olvasás fejlesztésének el kell érnie azt a célt, hogy eszközzé váljon a zenét szerető és művelő emberek számára.
- d. Hangközök és harmóniak megfigyeltetése, felismertetése.
- e. Ismerkedés a zenedramaturgiával.

4. A zeneértő és -érző képesség fejlesztése.

- a. A zeneművekben, a különböző hangulatok, formák, előadási apparátusok megfigyeltetése.
- b. Összefüggések megláttatása a zenei korok, történelmi események, a képzőművészet és az irodalom fejlődése között.
- c. A nagy drámai műfajok a zenében (opera, oratórium, balett)
- d. A XX. Századi zene
- e. A musical

Tartalom.

- Az opera története (Monteverdi-től Bartók-ig)
- Az oratórium (Handel, Honegger, Kodály, Bartók)
- A balett (Bartók, Stravinsky)
- A musical (Berstein, Webber)
- Ballagási énekek

Tankönyv: Lukin László-Ugrin Gábor Ének-zene 9-10

Megjegyzés: A tankönyvi ajánlás (9-10 osztály) még abból az időből való, amikor 9. és 10. évfolyamon heti 2-2 énekóra volt, és 11-12.-ben nem volt ének tantárgy. Jelen tanterv heti 1 énekórával számol 9-12. évfolyamokon, ezért megfelelő ez a tankönyv 4 éven át.

Értékelés

A tanári elemzésen és az egyéni önkritikán alapuló **szóbeli** és jól előkészített feladat minőségi megvalósítására **írásbeli** (érdemjegy) értékelést adunk.

A tanév során két alkalommal írásbeli beszámoló (dolgozat) osztályzattal való értékelése.